Szkoła Podstawowa nr 124 im. Stanisława Jachowicza
04-923 Warszawa ul. Bartoszycka 45/47 tel. 22 277-10-21 tel. 22 277-10-25
https://sp124.eduwarszawa.pl e-mail: sp124@eduwarszawa.pl

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE
dla klasy VIII szkoły podstawowej
na rok szkolny 2026/2027

W ZAKRESIE UMIEJĘTNOŚCI

I. Wiedza i rozumienie:

Uczeń:

1. wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej
2. uzasadnia znaczenie procedur demokratycznych i stosuje je w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy
3. wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej
4. przedstawia zasady ustroju Rzeczypospolitej Polskiej i podstawowe organy władz publicznych
5. ma podstawową wiedzę na temat praw człowieka, środków masowego przekazu oraz wybranych spraw międzynarodowych
6. wykorzystuje swą wiedzę do interpretacji wydarzeń życia społecznego, w tym publicznego

II. Wykorzystanie i tworzenie informacji

Uczeń:

1. znajduje informacje na temat życia społecznego, w tym publicznego
2. wykorzystuje informacje do tworzenia własnej wypowiedzi na temat wydarzeń z życia społecznego, w tym publicznego

III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów

Uczeń:

1. rozpoznaje własne potrzeby i potrzeby innych
2. wyjaśnia związek między godnością a prawami, które mu przysługują
3. przedstawia własne prawa i obowiązki
4. powiększa treść własnej tożsamości lokalnej, regionalnej, etnicznej i obywatelskiej
5. rozpoznaje przypadki łamania praw w swoim otoczeniu
6. argumentuje zasadność postaw obywatelskich – m.in. odpowiedzialności, troski o dobro wspólne i tolerancji

7. rozpoznaje problemy najbliższego otoczenia i szuka ich rozwiązań.

IV. Komunikowanie i współdziałanie

Uczeń:

1. komunikuje się w sprawach życia społecznego, w tym publicznego, oraz dyskutuje i przedstawia własne argumenty w wybranych sprawach tego typu
2. rozpoznaje przypadki wymagające postaw asertywnych
3. współpracuje z innymi – dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich
4. wykazuje konieczność współdziałania w życiu społecznym i wyjaśnia istotę samorządności
5. korzysta z prostych procedur oraz z możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego – wskazuje, gdzie załatwić proste sprawy urzędowe.

W ZAKRESIE WIADOMOŚCI

1. Społeczna natura człowieka

Uczeń:

1. uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną; wyjaśnia znaczenie potrzeb społecznych człowieka (kontaktu, przynależności, uznania)
2. wymienia cechy grup społecznych; charakteryzuje grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania; uzasadnia, że efektywna współpraca przynosi różne korzyści
3. rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji
4. podaje przykłady trudnych społecznie sytuacji, w których należy zachować się asertywnie; uzasadnia, że można zachować dystans wobec nieaprobowanych przez siebie zachowań innych ludzi lub przeciwstawić się im
5. uzasadnia, że konflikt w grupie może wynikać z różnych przyczyn (sprzeczne interesy, inne cele); przedstawia sposoby rozwiązywania konfliktów oraz analizuje ich zalety i wady

2. Rodzina

Uczeń:

1. charakteryzuje rodzinę jako grupę społeczną; przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie; analizuje wartości ważne dla jego rodziny
2. analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci; przedstawia prawa i obowiązki dzieci w rodzinie
3. wyjaśnia, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe; wymienia główne źródła jego dochodów i kategorie wydatków, planuje jego budżet.

3. <u>Szkoła i edukacja</u>

Uczeń:

1. przedstawia funkcje szkoły
2. charakteryzuje klasę szkolną i życie szkolnej społeczności; przedstawia działania samorządu uczniowskiego
3. wymienia prawa i obowiązki ucznia; rozpoznaje przypadki naruszania praw uczniów oraz pracowników szkoły; przedstawia sposoby dochodzenia praw, które zostały naruszone.

4. <u>Prawa człowieka</u>

Uczeń:

1. uzasadnia, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych; wyjaśnia, że jest ona źródłem powszechnych, przyrodzonych, nienaruszalnych i niezbywalnych wolności i praw człowieka; analizuje sformułowania preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka
2. wykazuje różnice między prawami a wolnościami człowieka (na przykładzie praw i wolności osobistych zawartych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej)
3. wymienia prawa dzieci i analizuje przepisy Konwencji o prawach dziecka
4. podaje przykłady działań Rzecznika Praw Dziecka
5. wymienia prawa i wolności polityczne zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że dzięki nim człowiek może mieć wpływ na życie publiczne
6. wykazuje, że prawa człowieka muszą być chronione; wyjaśnia rolę Rzecznika Praw Obywatelskich i podaje przykłady jego działań
7. przedstawia przykłady działań organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka; uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się zjawiskom braku tolerancji wobec różnych mniejszości.

<u>5. Nieletni wobec prawa</u>

Uczeń:

1. rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w takich sytuacjach
2. przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów Internetu; rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak należy na nią reagować
3. wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw
4. przedstawia uprawnienia policjantów i funkcjonariuszy innych służb porządkowych oraz swoje prawa w kontakcie z tymi służbami

6. Społeczność lokalna

Uczeń:

1. wymienia zadania samorządu gminnego
2. przedstawia, jak zorganizowany jest urząd gminy (miasta / dzielnicy, wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście / dzielnicy); przedstawia, jak są one wybierane i jak mogą zostać odwołane; podaje uprawnienia tych organów
3. podaje, kto pełni funkcje wójta / burmistrza / prezydenta miasta i przewodniczącego rady gminy / miasta; znajduje w mediach lokalnych informacje na temat publicznych działań osób pełniących funkcje w organach samorządu terytorialnego,
4. znajduje i przedstawia informacje na temat swojej gminy, wydarzeń i postaci z jej dziejów
5. rozpoznaje problemy społeczne swojej społeczności lokalnej (np. wynikające z sytuacji demograficznej, gospodarczej, infrastrukturalnej); formułuje sądy dotyczące tych problemów.

7. Społeczność regionalna

Uczeń:

1. znajduje i przedstawia podstawowe informacje o swoim regionie, wydarzenia i postaci z jego dziejów; lokalizuje własne województwo i powiaty wchodzące w jego skład oraz pozostałe województwa
2. wymienia przykładowe zadania samorządu powiatowego i województwa
3. wymienia organy stanowiące i wykonawcze samorządu powiatowego i województwa
4. przedstawia, jak są one wybierane i jak mogą zostać odwołane; podaje zadania tych organów
5. przedstawia tradycje i zwyczaje swojej społeczności regionalnej

8. Wspólnoty narodowe / etniczne i ojczyzna

Uczeń:

1. wyjaśnia, co oznacza być Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej / etnicznej oraz co łączy człowieka z ojczyzną – Polską; przedstawia te więzi na własnym przykładzie
2. wyjaśnia, czym obywatelstwo różni się od narodowości; wymienia konstytucyjne obowiązki obywatela
3. analizuje symbole Rzeczypospolitej Polskiej; wyjaśnia, czym powinna przejawiać się postawa patriotyczna młodego i dorosłego człowieka
4. wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne, grupę posługującą się językiem regionalnym oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania; przedstawia – za Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej – prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym
5. uzasadnia, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe (regionalną, narodową / etniczną, państwową / obywatelską, europejską); rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, oraz uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się tym zjawiskom

9. Udział obywateli w życiu publicznym – społeczeństwo obywatelskie

Uczeń:

1. podaje cnoty obywatelskie (np. odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna); wykazuje, odwołując się do działań wybitnych Polek i Polaków, znaczenie ich urzeczywistnienia dla pożytku publicznego
2. przedstawia cele i formy działań organizacji pozarządowych aktywnych w społeczności lokalnej i regionie; wykazuje, że działalność tego typu prowadzi do realizacji różnorodnych potrzeb
3. przedstawia cele i przykłady działania organizacji społecznych skupiających młodych ludzi w Polsce; wyjaśnia ideę wolontariatu i przedstawia formy działalności wolontariuszy
4. przedstawia formy wpływania obywateli na decyzje władz samorządowych, przykłady realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców finansowanych z budżetów obywatelskich oraz przedsięwzięć podejmowanych przez młodzieżowe rady gminy / miasta
5. uzasadnia potrzebę przestrzegania zasad etycznych w życiu publicznym; rozpoznaje przejawy ich łamania i podaje skutki takich działań

10. Środki masowego przekazu

Uczeń:

1. przedstawia funkcje i rodzaje środków masowego przekazu; wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa
2. znajduje w mediach wiadomości na wskazany temat; odróżnia informacje o faktach od komentarzy i opinii; wyjaśnia, na czym powinna polegać rzetelność dziennikarzy
3. wskazuje cele kampanii społecznych; analizuje materiały z wybranej kampanii tego rodzaju
4. wykazuje znaczenie opinii publicznej; znajduje w Internecie komunikaty z badań opinii publicznej oraz odczytuje i interpretuje proste wyniki takich badań.

11. Demokracja w Rzeczypospolitej Polskiej

Uczeń:

1. wymienia podstawowe cechy i funkcje państwa; wyjaśnia, czym zajmuje się władza państwowa
2. wyjaśnia zasadę suwerenności narodu; przedstawia sprawy, które mogą być poddane pod referendum
3. wyjaśnia zasadę przedstawicielstwa (demokracji pośredniej); przedstawia zasady wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasady działania i najważniejsze kompetencje izb parlamentu
4. wyjaśnia zasadę pluralizmu politycznego; wymienia partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawia cele działania partii politycznych oraz wykazuje, że konkurują one w życiu publicznym
5. znajduje informacje na temat działań wybranej partii (jej struktur regionalnych lub centralnych)

6. wyjaśnia zasadę republikańskiej formy rządu; przedstawia sposób wyboru i podstawowe kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej; znajduje informacje o działaniach urzędującego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
7. wyjaśnia zasadę państwa prawa, w tym zasady niezależności sądów i niezawisłości sędziów; wyjaśnia zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego
8. wyjaśnia zasadę konstytucjonalizmu; podaje szczególne cechy konstytucji; znajduje w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przepisy dotyczące wskazanej kwestii; podaje kompetencje Trybunału Konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej
9. wyjaśnia zasadę trójpodziału władzy; objaśnia konieczność poparcia większości sejmowej dla Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej (bądź jej działań); przedstawia podstawowe kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; podaje imię i nazwisko urzędującego prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że decyzje podejmowane w wybranym ministerstwie mają wpływ na życie jego rodziny

12. Sprawy międzynarodowe

Uczeń:

1. wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych i Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego
2. wymienia cele działania Unii Europejskiej; przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w tej organizacji dla pracowników i osób podróżujących; znajduje informacje o wykorzystaniu funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie
3. przedstawia działalność Polski w Organizacji Narodów Zjednoczonych, Unii Europejskiej i Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego
4. formułuje sądy w sprawach wybranych problemów społecznych współczesnego świata
5. rozważa propozycje działań w kierunku poprawy warunków życia innych ludzi na świecie